Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2024/6008

9.10.2024

Priporočila nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja

(C/2024/6008)

Po tem, ko je začela 1. septembra 2024 veljati Uredba (EU, Euratom) 2024/2019 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o spremembi Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije ([1]), si Sodišče pristojnost za predhodno odločanje o razlagi prava Unije ali o veljavnosti aktov, ki jih sprejmejo institucije, organi, uradi ali agencije Unije, deli s Splošnim sodiščem Evropske unije.
Glede na obsežnost te spremembe je treba posodobiti besedilo Priporočil nacionalnim sodiščem v zvezi z začetkom postopka predhodnega odločanja ([2]). Kot je veljalo že za predhodne različice navedenih priporočil, je v tem besedilu opozorjeno na bistvene značilnosti postopka predhodnega odločanja in na elemente, ki jih morajo upoštevati nacionalna sodišča, preden pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, z njim pa se sodiščem posredujejo tudi praktični napotki tako glede oblike in vsebine predlogov za sprejetje predhodne odločbe kot tudi glede predhodne analize, ki se v zvezi s temi predlogi opravi, ko prispejo na Sodišče, da bi se ugotovilo, katero sodišče je pristojno za njihovo obravnavanje. Ko je to ugotovljeno, se predlog za sprejetje predhodne odločbe na Sodišču in na Splošnem sodišču v bistvu obravnava enako. Razen v izjemnem primeru preveritve so odločbe Splošnega sodišča dokončne in imajo enak učinek kot odločbe Sodišča.

([1]) UL L, 2024/2019, 12.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2019/oj.
([2]) UL C 380 z dne 8.11.2019, str. 1.

Kazalo

		Točke
Uvod		1–2
I.	Določbe, ki se uporabljajo za vse predloge za sprejetje predhodne odločbe	3–39
	Avtor predloga za sprejetje predhodne odločbe	3–7
	Predmet in obseg predloga za sprejetje predhodne odločbe	8–11
	Primeren čas za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe	12–13
	Oblika in vsebina predloga za sprejetje predhodne odločbe	14–20
	Varstvo osebnih podatkov in anonimizacija predloga za sprejetje predhodne odločbe	21–22
	Posredovanje predloga za sprejetje predhodne odločbe in spisa nacionalnega postopka Sodišču	23–24
	Določitev sodišča, pristojnega za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki jo opravi Sodišče	25–29
	Medsebojni učinki postopka predhodnega odločanja in nacionalnega postopka	30–32
	Stroški in brezplačna pravna pomoč	33–34
	Potek postopka pred Sodiščem oziroma Splošnim sodiščem in uporaba njegove odločbe s strani predložitvenega sodišča	35–37
	Izjemna možnost, da Sodišče opravi preveritev odločbe Splošnega sodišča	38–39
II.	Določbe, ki se uporabljajo za predloge za sprejetje predhodne odločbe, za katere se zahteva posebej hitra obravnava	40–48
	Pogoji za uporabo hitrega in nujnega postopka predhodnega odločanja	41–43
	Predlog za uporabo hitrega ali nujnega postopka predhodnega odločanja	44–46
	Korespondenca med Sodiščem oziroma Splošnim sodiščem, predložitvenim sodiščem in strankami v sporu o glavni stvari	47–48
Priloga – Bistveni elementi predloga za sprejetje predhodne odločbe		

Uvod

1. Predhodno odločanje, ki je določeno v členu 19(3)(b) Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljevanju: PEU) in členu 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljevanju: PDEU), je temeljni mehanizem prava Evropske unije. Njegov namen je zagotoviti enotno razlago in uporabo tega prava v Uniji tako, da se sodiščem držav članic da na voljo instrument, ki jim omogoča, da Sodišču Evropske unije v predhodno odločanje predložijo vprašanja glede razlage prava Unije ali veljavnosti aktov institucij, organov, uradov ali agencij Unije, pri čemer je treba pojasniti, da morajo biti sicer vsi predlogi za sprejetje predhodne odločbe naslovljeni na Sodišče, vendar bo odgovor na vprašanja nacionalnih sodišč podalo bodisi Sodišče bodisi Splošno sodišče, kar je odvisno od predmeta predloga.

2. Postopek predhodnega odločanja temelji na tesnem sodelovanju med Sodiščem in Splošnim sodiščem na eni strani ter sodišči držav članic na drugi. Za zagotovitev polne učinkovitosti tega postopka je treba opozoriti na njegove bistvene značilnosti in podati nekatera pojasnila za razjasnitev določb poslovnikov Sodišča in Splošnega sodišča – ki so v bistvu sestavljene enako – zlasti kar zadeva avtorja, predmet in obseg predloga za sprejetje predhodne odločbe ter obliko in vsebino takega predloga. Ta pojasnila, ki se uporabljajo za vse predloge za sprejetje predhodne odločbe (I), so dopolnjena z določbami, ki se nanašajo na predloge za sprejetje predhodne odločbe, za katere se zahteva posebej hitra obravnava (II), in Prilogo, v kateri so povzeti vsi elementi, ki jih mora vsebovati predlog za sprejetje predhodne odločbe.

I. **Določbe, ki se uporabljajo za vse predloge za sprejetje predhodne odločbe**

Avtor predloga za sprejetje predhodne odločbe

3. Sodišče in Splošno sodišče izvajata pristojnost za predhodno odločanje o vprašanjih glede razlage ali veljavnosti prava Unije izključno na pobudo nacionalnih sodišč, ne glede na to, ali so stranke v sporu o glavni stvari izrazile željo, da se vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe. Ker nacionalno sodišče odloča o sporu in mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki jo bo izdalo, je namreč le to – in samo to – sodišče dolžno, da glede na posebnosti vsake zadeve presodi potrebo po sprejetju predhodne odločbe, da bi lahko izdalo odločbo, in upoštevnost vprašanj, ki jih postavi.

4. Pojem „sodišče“ se razlaga kot samostojen pojem prava Unije, pri čemer se upošteva več dejavnikov, kot so zakonska podlaga predložitvenega organa, njegova stalnost, obveznost njegove sodne pristojnosti, kontradiktornost njegovega postopka, njegova uporaba pravnih pravil in njegova neodvisnost.

5. Sodišča držav članic lahko tako pri Sodišču vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, če menijo, da je odločba Sodišča ali Splošnega sodišča glede razlage ali veljavnosti prava Unije potrebna, da bodo lahko izrekla sodbo (glej člen 267, drugi odstavek, PDEU). Predlog za sprejetje predhodne odločbe je lahko še posebej koristen, kadar se pred nacionalnim sodiščem postavi novo vprašanje glede razlage, ki je splošnega pomena za enotno uporabo prava Unije, ali kadar v obstoječi sodni praksi niso na voljo pojasnila, ki so potrebna v novih pravnih ali dejanskih okoliščinah.

6. Kadar je vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče vseeno dolžno vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe (glej člen 267, tretji odstavek, PDEU), razen če na zadevnem področju že obstaja ustaljena sodna praksa ali če pravilna razlaga zadevnega pravnega pravila ne dopušča nobenega razumnega dvoma.

7. Poleg tega je iz ustaljene sodne prakse razvidno, da lahko nacionalna sodišča sicer zavrnejo razloge za neveljavnost, ki se pred njimi navajajo zoper akt institucije, organa, urada ali agencije Unije, vendar lahko le sodišči Unije razglasita neveljavnost takega akta. Sodišče države članice mora torej, kadar dvomi o veljavnosti takega akta, vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe in navesti razloge, zakaj o tem dvomi. Glede na to, kaj je predmet predloga za sprejetje predhodne odločbe, bo nato o tem vprašanju odločilo Sodišče ali Splošno sodišče (glej točke od 25 do 29 spodaj).

Predmet in obseg predloga za sprejetje predhodne odločbe

8. Predlog za sprejetje predhodne odločbe se mora nanašati na razlago ali veljavnost prava Unije, in ne na razlago pravil nacionalnega prava ali na dejanska vprašanja, ki se zastavljajo v okviru spora o glavni stvari.

9. Sodišče in Splošno sodišče lahko o predlogu za sprejetje predhodne odločbe odločita le, če je v postopku v glavni stvari treba uporabiti pravo Unije. V zvezi s tem je nujno, da predložitveno sodišče navede vse upoštevne dejanske in pravne okoliščine, na podlagi katerih meni, da bi se lahko v obravnavanem primeru uporabile določbe prava Unije.

10. V zvezi s predlogi za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanašajo na razlago Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, je treba spomniti, da se določbe Listine v skladu z njenim členom 51(1) uporabljajo za države članice samo, ko te izvajajo pravo Unije. Čeprav so lahko primeri takega izvajanja raznoliki, je kljub temu nujno, da iz predloga za sprejetje predhodne odločbe jasno in nedvoumno izhaja, da je treba v postopku v glavni stvari uporabiti pravilo prava Unije, ki ni Listina. Ker sodišče Unije ni pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, kadar neki pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije, se z določbami Listine, na katere se morebiti sklicuje predložitveno sodišče, kot takimi ta pristojnost ne more utemeljiti.

11. Nazadnje, Sodišče in Splošno sodišče pri izdaji odločbe sicer nujno upoštevata pravni in dejanski okvir spora o glavni stvari, kakor ga je predložitveno sodišče opredelilo v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, vendar pa prava Unije sami za ta spor ne uporabita. Kadar Sodišče in Splošno sodišče odločata o razlagi ali veljavnosti prava Unije, si prizadevata dati koristen odgovor za rešitev spora o glavni stvari, vendar je predložitveno sodišče tisto, ki mora na podlagi tega odgovora izpeljati ustrezne sklepe, pri čemer po potrebi ne uporabi nacionalnega pravila, ki je bilo razglašeno za neskladno s pravom Unije.

Primeren čas za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

12. Nacionalno sodišče lahko pri Sodišču vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, takoj ko ugotovi, da je za izdajo njegove sodbe potrebna odločitev glede razlage ali veljavnosti prava Unije. To sodišče namreč lahko najbolje presodi, v kateri fazi nacionalnega postopka je treba ta predlog vložiti.

13. Ker pa bo ta predlog podlaga za postopek pred Sodiščem ali Splošnim sodiščem in ker morata ti imeti na voljo vse podatke, na podlagi katerih lahko preizkusita svojo pristojnost, da odgovorita na postavljena vprašanja, in – če je ta pristojnost podana – na ta vprašanja koristno odgovorita, je nujno, da se odločitev o vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe sprejme v tisti fazi postopka, v kateri predložitveno sodišče lahko dovolj natančno opredeli pravni in dejanski okvir postopka v glavni stvari ter pravna vprašanja, ki jih postavlja. Za učinkovito izvajanje sodne oblasti je morda prav tako primerno, da se predlog vloži po kontradiktorni obravnavi.

Oblika in vsebina predloga za sprejetje predhodne odločbe

14. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je lahko v kakršni koli obliki, ki jo dovoljuje nacionalno pravo, vendar je treba upoštevati, da bo ta predlog podlaga za postopek pred Sodiščem ali Splošnim sodiščem in da se vroči vsem zainteresiranim subjektom iz člena 23 Protokola o Statutu Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju: Statut), med drugim vsem državam članicam, da se pridobijo njihova morebitna stališča. Ker je treba predlog za sprejetje predhodne odločbe posledično prevesti v vse uradne jezike Evropske unije, mora predložitveno sodišče predlog napisati preprosto, jasno in natančno, brez odvečnih elementov. Glede na izkušnje približno deset strani pogosto zadostuje za ustrezno predstavitev pravnega in dejanskega okvira predloga za sprejetje predhodne odločbe ter razlogov za vložitev tega predloga pri Sodišču.

15. Vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe člen 94 Poslovnika Sodišča in člen 199 Poslovnika Splošnega sodišča določata enako, povzeta pa je tudi v prilogi k temu dokumentu. Poleg besedila vprašanj, ki se predložijo v predhodno odločanje, mora predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebovati:

— povzetek predmeta spora o glavni stvari in upoštevnih dejstev, kakor jih je ugotovilo predložitveno sodišče, ali vsaj navedbo dejanskih okoliščin, na katerih vprašanja za predhodno odločanje temeljijo;

— vsebino nacionalnih določb, ki naj bi se uporabile v obravnavani zadevi, in po potrebi upoštevno nacionalno sodno prakso;

— razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom o razlagi ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, ter pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari.

V primeru neobstoja enega ali več zgoraj navedenih elementov se lahko Sodišče ali Splošno sodišče na podlagi člena 53(2) Poslovnika Sodišča oziroma člena 225 Poslovnika Splošnega sodišča izrečeta za nepristojni za odločanje o vprašanjih, predloženih v predhodno odločanje, ali predlog za sprejetje predhodne odločbe z obrazloženim sklepom zavržeta kot nedopusten.

16. Predložitveno sodišče mora v predlogu za sprejetje predhodne odločbe navesti natančna sklicevanja na nacionalne določbe, ki se uporabljajo za dejansko stanje v sporu o glavni stvari, in določbe prava Unije, katerih razlaga se predlaga ali katerih veljavnost je sporna. Če je mogoče, ta sklicevanja vsebujejo tudi navedbo natančnega naslova in datuma sprejetja aktov, v katerih so navedene zadevne določbe, ter sklicevanja na objavo teh aktov. Kadar se predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe sklicuje na sodno prakso, naj poleg tega navede številko ECLI („European Case Law Identifier“) zadevne odločbe.

17. Če predložitveno sodišče meni, da je to potrebno za razumevanje zadeve, lahko strnjeno navede bistvene trditve strank v sporu o glavni stvari. V tem okviru je koristno opozoriti, da se prevede le predlog za sprejetje predhodne odločbe, ne pa tudi morebitne priloge k temu predlogu.

18. Predložitveno sodišče lahko poda tudi strnjeno mnenje o odgovorih, ki jih je treba dati na vprašanja, predložena v predhodno odločanje. Taka navedba je lahko koristna, zlasti v okviru obravnavanja po hitrem ali nujnem postopku, če gre za tak primer.

19. Nazadnje, predložena vprašanja morajo biti v posebnem, jasno označenem delu predložitvene odločbe, najbolje na njenem začetku ali koncu. Biti morajo sama po sebi razumljiva, ne da bi bilo treba iskati pojasnila v obrazložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe.

20. Za lažje branje predloga za sprejetje predhodne odločbe je pomembno, da ga Sodišče prejme natipkanega ter da so strani in odstavki predložitvene odločbe oštevilčeni. Ročno napisani predlogi za sprejetje predhodne odločbe se ne obravnavajo.

Varstvo osebnih podatkov in anonimizacija predloga za sprejetje predhodne odločbe

21. Da se zagotovi optimalno varstvo osebnih podatkov v okviru obravnavanja zadeve s strani Sodišča ali Splošnega sodišča, vročitve predloga za sprejetje predhodne odločbe zainteresiranim subjektom iz člena 23 Statuta in poznejšega posredovanja končne odločbe v vseh uradnih jezikih Unije, je predložitveno sodišče, ki edino v celoti pozna spis nacionalnega postopka, pozvano, naj opravi anonimizacijo zadeve, tako da na primer imena fizičnih oseb, ki so navedene v predlogu, nadomesti s črkami in da prikrije podatke, na podlagi katerih bi bilo te osebe mogoče identificirati. Zaradi splošne uporabe nove informacijske in komunikacijske tehnologije, zlasti iskalnikov, je namreč anonimizacija, opravljena po vročitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe zainteresiranim subjektom iz člena 23 Statuta in po objavi obvestila o obravnavani zadevi v Uradnem listu Evropske unije, povsem brez učinka.

22. Kadar ima predložitveno sodišče različico predloga za sprejetje predhodne odločbe z imeni in popolnimi podatki strank v sporu o glavni stvari ter anonimizirano različico tega predloga, naj Sodišču posreduje obe različici, da bo Sodišče oziroma Splošno sodišče zadevo lažje obravnavalo.

Posredovanje predloga za sprejetje predhodne odločbe in spisa nacionalnega postopka Sodišču

23. Predlog za sprejetje predhodne odločbe mora biti datiran in podpisan ter se nato sodnemu tajništvu Sodišča posreduje po elektronski poti ali po pošti (Greffe de la Cour de justice, Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg). Sodišče iz razlogov, povezanih zlasti s potrebo po zagotovitvi hitrega obravnavanja zadeve in optimalne komunikacije s predložitvenim sodiščem, priporoča, naj zadnjenavedeno sodišče uporabi aplikacijo e-Curia. Pogoje dostopa do te aplikacije, ki omogoča vlaganje in vročanje procesnih aktov po elektronski poti, ter pogoje uporabe te aplikacije je mogoče najti na spletnem mestu institucije: CURIA – Postopek – Sodišče Evropske unije (europa.eu). Da se Sodišču in Splošnemu sodišču olajša obravnavanje predlogov za sprejetje predhodne odločbe in predvsem prevod teh predlogov v vse uradne jezike Evropske unije, naj nacionalna sodišča poleg izvirne različice predloga za sprejetje predhodne odločbe, poslane prek e-Curie, pošljejo tudi različico tega predloga, ki jo je mogoče urejati, in sicer na ta naslov: editable-versions@curia.europa.eu. ([3])

24. Predlog za sprejetje predhodne odločbe mora biti sodnemu tajništvu poslan z vsemi upoštevnimi dokumenti, ki bodo Sodišču in Splošnemu sodišču koristili pri obravnavanju zadeve, zlasti z natančnimi podatki o strankah v sporu o glavni stvari in njihovih morebitnih zastopnikih ter spisom iz postopka v glavni stvari ali njegovim prepisom. Ta spis (ali njegov prepis) – ki ga je mogoče posredovati po elektronski poti ali po pošti – bo ves čas postopka pred Sodiščem ali Splošnim sodiščem hranjen v sodnem tajništvu, kjer bodo, če predložitveno sodišče ne bo navedlo drugače, zainteresirani subjekti iz člena 23 Statuta lahko vanj vpogledali.

Določitev sodišča, pristojnega za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki jo opravi Sodišče

25. Zaradi pravne varnosti in hitrega obravnavanja je sicer pomembno, da se vsi predlogi za sprejetje predhodne odločbe vložijo pri Sodišču, vendar odgovora na vprašanja predložitvenega sodišča ne bo nujno dalo Sodišče. Glede na predmet predloga za sprejetje predhodne odločbe bo ta odgovor podalo bodisi Sodišče bodisi Splošno sodišče.

26. Kot je razvidno iz člena 50b, prvi odstavek, Statuta, je namreč Splošno sodišče pristojno za obravnavanje in odločanje o predlogih za sprejetje predhodne odločbe, predloženih na podlagi člena 267 PDEU, ki spadajo izključno na eno ali več naslednjih posebnih področij:

— skupni sistem davka na dodano vrednost;

— trošarine;

— carinski zakonik;

— tarifna uvrstitev blaga v kombinirano nomenklaturo;

— odškodnina in pomoč potnikom v primeru zavrnitve vkrcanja ali zamude ali odpovedi prevoznih storitev;

— sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov.

Vendar je v drugem odstavku istega člena pojasnjeno, da Sodišče ostane pristojno za obravnavanje in odločanje o predlogih za sprejetje predhodne odločbe, s katerimi se zastavljajo samostojna vprašanja glede razlage primarnega prava, mednarodnega javnega prava, splošnih načel prava Unije ali Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Zato se glede vsakega predloga za sprejetje predhodne odločbe, vloženega pri Sodišču, opravi predhodna analiza na način, ki je naveden spodaj in določen v členu 93a Poslovnika Sodišča.

([3]) Pri različici, ki jo je mogoče urejati, gre za dokument, sestavljen s programsko opremo za urejanje besedila, kot so Microsoft Word, OpenOffice Writer, Google Docs ali Pages. Drugače kakor pri programski opremi, ki temelji na sliki, kot je PDF, ta format, ki ga je mogoče urejati, namreč omogoča neposredno uporabo besedila v ciklusu obravnavanja zadeve, med drugim v fazi prevoda.

27. Če predsednik, ki mu pomagata podpredsednik in prvi generalni pravobranilec, po opravljeni analizi predloga za sprejetje predhodne odločbe meni, da ta predlog spada izključno na eno ali več posebnih področij, navedenih v prejšnji točki, o tem obvesti sodno tajništvo, ki predlog nemudoma posreduje sodnemu tajništvu Splošnega sodišča. Zadnjenavedeno predlog uradno vpiše v vpisnik in postopek se nadaljuje pred Splošnim sodiščem v skladu z določbami njegovega poslovnika, ki so v bistvu enake določbam Poslovnika Sodišča.

28. Če pa predsednik, podpredsednik in prvi generalni pravobranilec po opravljeni analizi predloga za sprejetje predhodne odločbe menijo, da čeprav ta spada na eno ali več posebnih področij, spada tudi na druga področja ali da odpira samostojna vprašanja glede razlage primarnega prava, mednarodnega javnega prava, splošnih načel prava Unije ali Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, se ta predlog nemudoma odstopi upravni seji Sodišča, na kateri sodelujejo vsi sodniki in generalni pravobranilci Sodišča, da se opravi bolj poglobljena analiza. Če Sodišče na podlagi te analize meni, da predlog za sprejetje predhodne odločbe spada izključno na eno ali več posebnih področij iz člena 50b, prvi odstavek, Statuta, sodno tajništvo Sodišča ta predlog takoj posreduje sodnemu tajništvu Splošnega sodišča, postopek pa se nadaljuje pred tem sodiščem v skladu z določbami njegovega poslovnika. V nasprotnem primeru se postopek nadaljuje pred Sodiščem v skladu z določbami Poslovnika Sodišča. Sodno tajništvo zadevnega sodišča bo predložitveno sodišče seveda nemudoma obvestilo o izidu te analize in tako postalo njegov izključni sogovornik.

29. Kadar Splošno sodišče ugotovi, da ni pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ta predlog s sklepom odstopi Sodišču v skladu s členom 54, drugi odstavek, Statuta. Splošno sodišče lahko na podlagi člena 256(3), drugi odstavek, PDEU predlog v kateri koli fazi postopka odstopi v odločanje Sodišču tudi, če meni, da je glede tega predloga potrebna načelna odločitev, ki bi lahko prizadela enotnost ali doslednost prava Unije. Predložitveno sodišče je o odstopu predloga nemudoma obveščeno.

Medsebojni učinki postopka predhodnega odločanja in nacionalnega postopka

30. Čeprav predložitveno sodišče ostane pristojno za sprejetje začasnih ukrepov, zlasti v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe glede presoje veljavnosti, vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe kljub temu povzroči prekinitev nacionalnega postopka do odločitve Sodišča oziroma Splošnega sodišča.

31. Čeprav Sodišče oziroma Splošno sodišče načeloma odloča o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, dokler ga predložitveno sodišče ne umakne, je kljub temu treba upoštevati vlogo, ki jo ima Sodišče oziroma Splošno sodišče v postopku predhodnega odločanja, in sicer da prispeva k učinkovitemu izvajanju sodne oblasti v državah članicah, ne pa da izdaja posvetovalna mnenja o splošnih ali hipotetičnih vprašanjih. Ker v postopku predhodnega odločanja velja domneva, da spor dejansko poteka pred predložitvenim sodiščem, mora slednje obvestiti Sodišče oziroma Splošno sodišče o vseh procesnih vprašanjih, ki bi lahko vplivala na postopek, ki poteka pred njim, zlasti pa o umiku ali mirni rešitvi spora o glavni stvari in vsakršni drugi okoliščini, na podlagi katere se je postopek v glavni stvari končal. To sodišče mora Sodišče oziroma Splošno sodišče obvestiti tudi o morebitnem sprejetju odločbe, izdane v okviru pravnega sredstva, vloženega zoper predložitveno odločbo, in o posledicah te odločbe za predlog za sprejetje predhodne odločbe. Za učinkovit potek postopka predhodnega odločanja in predvsem zato, da se prepreči, da Sodišče oziroma Splošno sodišče namenja čas in sredstva za zadevo, ki bi lahko bila umaknjena ali bi postala brezpredmetna, je treba take podatke Sodišču oziroma Splošnemu sodišču sporočiti čim prej.

32. Nacionalna sodišča so še opozorjena, da umik predloga za sprejetje predhodne odločbe lahko vpliva na reševanje podobnih zadev s strani predložitvenega sodišča. Kadar je izid več zadev, ki se obravnavajo pred tem sodiščem, odvisen od odgovora Sodišča oziroma Splošnega sodišča na vprašanja predložitvenega sodišča, je lahko primerno, da predložitveno sodišče, preden vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, te zadeve združi, da Sodišču oziroma Splošnemu sodišču omogoči, da kljub morebitnemu končanju enega ali več postopkov odgovori na postavljena vprašanja.

Stroški in brezplačna pravna pomoč

33. Postopek predhodnega odločanja pred Sodiščem in Splošnim sodiščem je brezplačen in ti ne odločata o stroških strank v postopku, ki poteka pred predložitvenim sodiščem. Za odločitev o tem je pristojno zadnjenavedeno sodišče.

34. Če katera od strank v postopku v glavni stvari nima zadostnih sredstev, ji lahko Sodišče oziroma Splošno sodišče dodeli brezplačno pravno pomoč za pokritje stroškov, zlasti stroškov, ki jih ima z zastopanjem. Vendar je to pomoč mogoče dodeliti le, če zadevni stranki še ni bila odobrena pomoč na nacionalni ravni ali če se s to pomočjo stroški postopka pred Sodiščem oziroma Splošnim sodiščem ne krijejo oziroma se krijejo le delno. Ta stranka je vsekakor pozvana, naj Sodišču oziroma Splošnemu sodišču posreduje vse podatke in potrdila, ki omogočajo oceno njenega dejanskega premoženjskega stanja.

Potek postopka pred Sodiščem oziroma Splošnim sodiščem in uporaba njegove odločbe s strani predložitvenega sodišča

35. Sodno tajništvo Sodišča oziroma sodno tajništvo Splošnega sodišča ves čas postopka ostane v stiku s predložitvenim sodiščem, ki mu posreduje prepise vseh procesnih aktov in po potrebi zahteve za podrobnejše navedbe ali pojasnila, za katera se šteje, da so potrebna za koristen odgovor na vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče.

36. Sodišče oziroma Splošno sodišče po koncu postopka, ki načeloma zajema pisni in ustni del, o vprašanjih, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, odloči s sodbo. Vendar lahko Sodišče oziroma Splošno sodišče v nekaterih primerih o teh vprašanjih odloči brez ustnega dela postopka in celo brez pisnih stališč zainteresiranih subjektov iz člena 23 Statuta. Tako je zlasti, če je vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, enako vprašanju, o katerem je Sodišče oziroma Splošno sodišče že odločalo, če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na tako vprašanje, ali če odgovor na vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, ne dopušča nobenega razumnega dvoma. Sodišče oziroma Splošno sodišče bo v takih primerih na podlagi člena 99 oziroma 226 svojega poslovnika o postavljenem vprašanju hitro odločilo z obrazloženim sklepom, ki ima enake posledice in je enako zavezujoč kot sodba.

37. Sodno tajništvo zadevnega sodišča po razglasitvi sodbe ali podpisu sklepa, s katerim se postopek konča, končno odločbo pošlje predložitvenemu sodišču. Drugače kakor sodbe in sklepi Sodišča začnejo sodbe in sklepi Splošnega sodišča učinkovati pod pogoji, določenimi v členu 62b, drugi odstavek, Statuta. Predložitveno sodišče naj – odvisno od primera – Sodišče oziroma Splošno sodišče obvesti o tem, kako je uporabilo njegovo odločbo v postopku v glavni stvari. Predložitveno sodišče je zaprošeno, da svojo končno odločitev z izrecno navedbo številke zadeve pred Sodiščem oziroma Splošnim sodiščem pošlje na ta naslov: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.

Izjemna možnost, da Sodišče opravi preveritev odločbe Splošnega sodišča

38. Kot je razvidno iz člena 256(3), tretji odstavek, PDEU, lahko Sodišče izjemoma preverja odločitve Splošnega sodišča glede vprašanj, predloženih v predhodno odločanje, pod pogoji in v mejah, določenih v Statutu, če obstaja resno tveganje, da bosta prizadeti enotnost ali doslednost prava Unije. Člen 62, drugi odstavek, Statuta v zvezi s tem določa, da mora v takem primeru prvi generalni pravobranilec predlog za preveritev odločbe Splošnega sodišča dati v enem mesecu po razglasitvi odločbe Splošnega sodišča ter da mora Sodišče v enem mesecu po prejemu predloga prvega generalnega pravobranilca odločati o tem predlogu in posledično skleniti, ali je treba odločbo Splošnega sodišča preveriti ali ne. Iz povezane razlage teh določb in člena 62b, drugi odstavek, Statuta izhaja, da postane zato odločba Splošnega sodišča dokončna šele ob izteku zgoraj navedenih rokov oziroma, če se dejansko začne postopek preveritve, ob koncu tega postopka, katerega podrobna pravila so določena v členih 194 in 195 Poslovnika Sodišča.

39. Vendar je glede na to, da bi moral biti postopek preveritve izjemen, pomembno, da je predložitveno sodišče čim prej obveščeno o tem, ali se predlaga preveritev odločbe Splošnega sodišča. Zato člen 193a Poslovnika Sodišča določa takojšnjo obvestitev predložitvenega sodišča v primeru, da se preveritev ne predlaga, s čimer postane odločba Splošnega sodišča dokončna. V nasprotnem primeru bo moralo navedeno sodišče počakati na odločitev Sodišča glede predloga prvega generalnega pravobranilca – in, če bi to ugodilo temu predlogu, do konca postopka preveritve – da bi vedelo, ali Sodišče odločbo, ki jo je izdalo Splošno sodišče, potrjuje ali pa šteje, da ta posega v enotnost ali doslednost prava Unije, pri čemer v zadnjem primeru odgovor Sodišča na vprašanja, ki so predmet preveritve, nadomesti odgovor Splošnega sodišča.

II. **Določbe, ki se uporabljajo za predloge za sprejetje predhodne odločbe, za katere se zahteva posebej hitra obravnava**

40. Pod pogoji iz člena 23a Statuta ter členov od 105 do 114 Poslovnika Sodišča in člena 237 Poslovnika Splošnega sodišča se lahko predlog za sprejetje predhodne odločbe v nekaterih okoliščinah obravnava po hitrem ali nujnem postopku. O uporabi teh postopkov Sodišče oziroma Splošno sodišče odloči na ustrezno obrazložen ločen predlog predložitvenega sodišča, v katerem so navedene pravne in dejanske okoliščine, ki upravičujejo uporabo tega(teh) postopka(-ov), ali izjemoma po uradni dolžnosti, kadar je to potrebno zaradi narave ali okoliščin zadeve.

Pogoji za uporabo hitrega in nujnega postopka predhodnega odločanja

41. V skladu s členom 105 Poslovnika Sodišča in členom 237 Poslovnika Splošnega sodišča je tako mogoče predlog za sprejetje predhodne odločbe z odstopanjem od določb teh poslovnikov obravnavati po hitrem postopku, če je treba zadevo zaradi njene narave obravnavati v čim krajšem času. Ker so s tem postopkom naložene velike omejitve vsem udeležencem postopka, zlasti vsem državam članicam, ki so pozvane, naj stališča podajo pisno ali ustno v precej krajših rokih kot običajno, je njegovo uporabo mogoče predlagati le, kadar posebne okoliščine izkazujejo nujnost, ki upravičuje hitro odločitev Sodišča oziroma Splošnega sodišča o postavljenih vprašanjih. Tako lahko predvsem ob povečani in neposredni nevarnosti za javno zdravje ali okolje hitra odločitev Sodišča oziroma Splošnega sodišča prispeva k temu, da se v zelo kratkem času preprečijo ali – kadar to narekujejo posebne okoliščine – odpravijo negotovosti, povezane s temeljnimi vprašanji nacionalnega ustavnega prava in prava Unije. V skladu z ustaljeno sodno prakso številnost oseb ali pravnih položajev, na katere bi se lahko nanašala odločba, ki jo mora izdati predložitveno sodišče, potem ko je pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, obstoj pomembnih gospodarskih vprašanj ali obveznost predložitvenega sodišča, da hitro odloči, pa kot taki niso izjemne okoliščine, ki bi lahko upravičile uporabo hitrega postopka.

42. Ta ugotovitev velja še toliko bolj glede nujnega postopka predhodnega odločanja iz člena 107 Poslovnika Sodišča. S tem postopkom, ki se uporablja zgolj na Sodišču in le na področjih iz naslova V tretjega dela PDEU v zvezi z območjem svobode, varnosti in pravice, se namreč zadevnim udeležencem postavljajo še večje omejitve, ker je z njim omejeno število strank, ki lahko predložijo pisna stališča, in ker je z njim v izjemno nujnih primerih omogočeno, da se pisni del postopka pred Sodiščem povsem opusti. Uporaba tega postopka se tako lahko predlaga le v okoliščinah, v katerih je absolutno nujno, da Sodišče o vprašanjih, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, odloči zelo hitro.

43. Čeprav na tem mestu takih okoliščin ni mogoče taksativno našteti, zlasti zaradi raznolikosti pravil prava Unije, ki urejajo območje svobode, varnosti in pravice, in zaradi razvoja teh pravil, lahko nacionalno sodišče predlaga nujni postopek predhodnega odločanja na primer v primeru iz člena 267, četrti odstavek, PDEU glede osebe, ki je priprta ali ji je odvzeta prostost, če je odgovor na postavljeno vprašanje odločilen za presojo pravnega položaja te osebe, ali v sporu glede roditeljske pravice ali varstva in vzgoje malih otrok, zlasti če je rešitev spora o glavni stvari odvisna od odgovora na vprašanje za predhodno odločanje ter bi lahko uporaba rednega postopka resno ali celo nepopravljivo škodovala odnosu med otrokom in njegovimi starši (ali enim od njih) ali razvoju otroka ter njegovi vključitvi v družinsko in socialno okolje. Zgolj gospodarski interesi, čeprav pomembni in legitimni, pravna negotovost, ki vpliva na položaj strank v postopku v glavni stvari ali drugih strank v podobnih sporih, veliko število oseb ali pravnih položajev, na katere bi se lahko nanašala

odločba, ki jo mora izdati predložitveno sodišče po tem, ko je pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, ali celo veliko število zadev, na katere bi se lahko nanašala odločitev Sodišča, pa kot taki niso okoliščine, ki bi lahko upravičile uporabo nujnega postopka predhodnega odločanja.

Predlog za uporabo hitrega ali nujnega postopka predhodnega odločanja

44. Da bi Sodišče oziroma Splošno sodišče lahko hitro odločilo, ali je treba uporabiti hitri ali nujni postopek predhodnega odločanja, je treba v predlogu natančno navesti pravne in dejanske okoliščine, ki izkazujejo nujnost, ter zlasti tveganje v primeru uporabe rednega postopka za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe. Predložitveno sodišče mora čim bolj jedrnato navesti tudi svoje stališče glede odgovorov na postavljena vprašanja. Taka navedba namreč omogoča hitrejši potek postopka, saj stranke v sporu o glavni stvari in drugi udeleženci v postopku lažje oblikujejo stališče.

45. Predlog za uporabo hitrega ali nujnega postopka predhodnega odločanja mora vsekakor biti podan nedvoumno, tako da lahko sodno tajništvo nemudoma ugotovi, da se za spis zahteva posebna obravnava. Zato je zaželeno, da predložitveno sodišče pojasni, kateri od teh dveh postopkov se predlaga za obravnavano zadevo, in v predlogu navede upoštevni člen zadevnega poslovnika (člen 105 Poslovnika Sodišča oziroma člen 237 Poslovnika Splošnega sodišča v zvezi s hitrim postopkom ali člen 107 Poslovnika Sodišča v zvezi z nujnim postopkom). Ta navedba mora biti na jasno vidnem mestu v predložitveni odločbi ali v ločenem dopisu predložitvenega sodišča.

46. Glede same predložitvene odločbe je treba opozoriti, da je njena jedrnatost še toliko pomembnejša v primeru nujnosti, saj prispeva k hitrejšemu postopku.

Korespondenca med Sodiščem oziroma Splošnim sodiščem, predložitvenim sodiščem in strankami v sporu o glavni stvari

47. Sodišče, ki predlaga uporabo hitrega ali nujnega postopka predhodnega odločanja, naj prek aplikacije e-Curia ali po elektronski pošti (DDP-GreffeCour@curia.europa.eu) posreduje ta predlog in sámo predložitveno odločbo, skupaj z besedilom te odločbe v formatu, ki ga je mogoče urejati.

48. Za lažje poznejše komuniciranje Sodišča oziroma Splošnega sodišča s predložitvenim sodiščem in strankami v sporu o glavni stvari naj predložitveno sodišče prav tako navede svoj elektronski naslov, ki ga Sodišče oziroma Splošno sodišče lahko uporabi, in elektronske naslove zastopnikov strank v sporu o glavni stvari.

PRILOGA

Bistveni elementi predloga za sprejetje predhodne odločbe

V tej prilogi so povzeti glavni elementi, ki jih mora vsebovati predlog za sprejetje predhodne odločbe. Tem elementom sledi navedba točk teh priporočil, v katerih so navedeni elementi podrobneje opisani.

Vsak predlog za sprejetje predhodne odločbe, bodisi da je posredovan elektronsko bodisi po pošti, mora vsebovati:

1. navedbo predložitvenega sodišča in morebitnega pristojnega senata ali sestave (glej v zvezi s tem točke od 3 do 7);
2. natančno navedbo strank v sporu o glavni stvari in morebitnih oseb, ki jih zastopajo pred predložitvenim sodiščem (glede strank v postopku v glavni stvari glej tudi točki 21 in 22 teh priporočil v zvezi z varstvom osebnih podatkov);
3. predmet spora o glavni stvari in upoštevna dejstva (glej točko 15);
4. upoštevne določbe nacionalnega prava in prava Unije (glej točki 15 in 16);
5. razloge, iz katerih se predložitveno sodišče sprašuje o razlagi ali veljavnosti prava Unije (glej točke od 8 do 11 in od 15 do 18);
6. vprašanja za predhodno odločanje (glej točko 19) in, glede na primer,
7. morebitno potrebo po posebnem obravnavanju predloga, ki je na primer povezano s posebno hitrostjo, s katero mora Sodišče oziroma Splošno sodišče obravnavati predlog (glej točko 40 in naslednje).

S formalnega vidika morajo biti predlogi za sprejetje predhodne odločbe natipkani, datirani in podpisani ter morajo biti v sodno tajništvo Sodišča po možnosti poslani po elektronski poti, skupaj z vsemi dokumenti, ki so koristni in upoštevni za obravnavanje zadeve (glej v zvezi s tem točke od 20 do 24 teh priporočil, glede predlogov, za katere se zahteva posebej hitra obravnava, pa točke od 44 do 48).

Načini pošiljanja, ki jih predlagata Sodišče in Splošno sodišče

Sodišče in Splošno sodišče za zagotovitev optimalnega komuniciranja s sodišči, ki vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, predlagata uporabo teh načinov pošiljanja:

1. vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe (ali drugih upoštevnih dokumentov, povezanih s tem predlogom):

   — podpisan izvirnik predloga za sprejetje predhodne odločbe (ali drugih dokumentov, povezanih s tem predlogom): poslanje prek aplikacije e-Curia. Pogoji za dostop do te brezplačne in varne aplikacije ter pogoji za njeno uporabo so dostopni na tem naslovu: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/sl/;

   — različica predloga za sprejetje predhodne odločbe (ali drugih dokumentov, povezanih s tem predlogom), ki jo je mogoče urejati s programi za urejanje besedila: editable-versions@curia.europa.eu;

2. poslanje končne odločitve predložitvenega sodišča (po potrebi anonimizirane, zlasti zaradi objave na spletu), sprejete po odločbi Sodišča oziroma Splošnega sodišča o predlogu za sprejetje predhodne odločbe: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.